

HAJNALBAN INDULTÁL

Mondd csak ... így képzelted ... a menekülést?

Ugye, sűrű tömeg lepte el a peronokat? Ideges hullámvész volt, mint mindig, vonatindulás előtt, szaladtak az emberek, bőröndöket cipeltek, integettek, és kiáltoztak. A négy-harmincas személyvonat késett, és ez feldühítette az embereket, s amikor végre szuszogva és sisteregve bevonult a szerelvény az állomásra, megkezdődött a szokott civakodás, lökdösődés és tülekedés, a vagonok lépcsőinél kis emberszigetek keletkeztek, tolongtak az emberek, maguk előtt nyomták, maguk után vonszolták a bőröndjeiket, kiabálva és káromkodva másztak fel a lépcsőkre. Ugye, ismered ezt a látványt, mert valahányszor megszorultál, mindig ezzel a kora reggeli vonattal utaztál apai nagyanyádhoz Diófalvára, és az öregasszony mindig kíséretet adott egy ötvenessel vagy egy százassal.

Másfél percet állt a vonat az állomáson, már mindenki felszállt, bezárultak az ajtók, kezek integettek az ablakokból, amikor nagyot füttyült a mozdony, és megrántotta a szerelvényt, csikorogtak a kerekek, és nyöszörögtek a tengelyek, s a peronon állók hátraleptek, mert a vonat egyre gyorsulva kivonult az állomásról.

Az utolsó vagon már sebesen elgurult az állomásépület előtt, amikor felrántottad a váróterem ajtaját, és kiugrottál a peronra, erősen megmarkoltad a táskádat, belegyömöszölted a zsebedbe a vonatjegyet, és a távolodó vonat után rohantál, elérted az utolsó vagonot, kicsit túlszaladtál rajta, hogy időt nyerj, aztán elkaptad a fogantyúkat,

és felhúztad magad a lépcsőig, s akkor felsikoltott egy ember, egy másik, egy harmadik...

Pedig mindent pontosan kiszámítottál, mindent végiggondoltál, és mindent mérlegeltél, kettőig együtt voltatok a vendéglőiben Pistával, Gyulával meg azzal a szőke nővel, akit már hetek óta irigyelsz Pistától, röhögtetek és kiabáltatok, a többiek sorra leitták magukat, még az a szőke nő is, de te nem ittál, ugye, csodálkoztak rajtad a többiek, mondtad, reggel utazol a nagymamádhoz, már megint összemélt az öreggel, kérdezte Pista, aztán fizettetek, s te leballagtál az állomásra jegyet venni, kétszer is elsétálva a panellházikó mellett, amelyik már napok óta foglalkoztat, az utca sötét volt, a házak ablakai sötétek voltak, csak a kis kuckó körül volt világosság, mert a nagy vitrinablakokon keresztül erős fényt dobtak a járdára a neoncsövek. Egy pillanatra megálltál a vitrinek mellett, és a szépen elrendezett töltőtollakat, öngyújtókat és napszemüvegeket nézegetted, senki sem járt az utcán, az éjszaka lassan hűvösre fordult, furcsa állapot volt, hiszen magad sem hitted, hogy megteszed, de mégis, az egész testeden előmlött a nyugtalanság, talán ezért érezted olyan hidegnek a levegőt.

Az utolsó vagon már elvonult az állomásépület előtt, amikor felrántottad az ajtót és kiugrottál a peronra. A vonat egyre gyorsulva kifelé haladt az állomásról, utánanéztél, aztán lepillantottál a kezre, amelyekben – a futástól? az izgalomtól? – reszketett a jegy az ujjaid között, zsebre vágtd, erősen megmarkoltad a táskádat, és rohantál az egyre távolodó vonat után. Emlékszel? Futás közben fellöktél egy vasutast, de nem néztél hátra, mert az utolsó vagon már elhaladt a hosszú álló-

másépület előtt, piszkos, szürke színű volt arrafelé az ég alja, és a barna füst már lassan elenyészett a levegőben, amikor elérted és kicsit magad mögött hagytad az utolsó vagon, hogy felugorhass rá, elkaptad a fogantyúkat a lépcső két oldalán, és felhúztad magad, a lábaid kalimpálva keresték a támaszt, a szél füttyült a füledben, mert a vonat sebesen kifelé vágatott az állomásról, a táskád elnyúlva úszott utánad a levegőben, neki-nekivágódva a vagon falának, és a kezeden kifehéredtek az ujjak, ahogy erősen markoltad a fényesre koptatott rézfogantyúkat. Ezt figyelted, a kifehéredett kezedet, mert valami hatalmasat villant az agyadban. Az egész csak egy pillanatig tartott.

Fehér mázas, virágmintás cserépváza az asztalon. Valamelyik születésnapjára kapta anyád, nem emlékszel már, hogy kitől, műanyag virágok voltak benne akkor, abban a pillanatban, és ez a váza ott volt, az alacsony, kerek asztalon, anyád és apád között, haraggal és gyűlölettel meredtek egymásra a szüleid a műanyag virágok fölött. A sarokban ültél, meztelen térdeidet melledre ölelve, és félelemmel bámultad őket, mert ebben a pillanatban érezted, hogy megtagadtak téged, kizártak az életükből és az érzelmeikből, anyád eltorzult arccal a frissen kárpitozott karosszék mögött állt, a kezén kiduzzadtak az erek, és gyűlölet lobogott a szemében, apádnak ökölbe szorult a keze, olyan erővel, hogy falfehérré változott tőle a különben barna kézhát, így nézték egymást, közöttük a fehér mázas, virágmintás cserépváza. Mit bámulsz, csattant fel ingerülten apád, s mert anyád nem válaszolt rögtön, a hangja éles lett, üvöltő: mi az úristent bámulsz, azt kérdeztem! Részeg vagy, sziszegte anyád összezárt fogsorai

között, és a kezei meggömbültek, körmei belefűródtak a karosszékbe, jól leitted magad, mi?

A fehér mázas váza felemelkedett a levegőbe, szálanként hulltak le a szemed előtt a színes művirágok, szétszóródtak a padlón, aztán elszabadult, lezuhant a váza is, nagy erővel nekivágódott a parkettkockáknak, tágra nyílt szemmel nézted, ahogy végigkígyóztak a testén a repedések, és ahogy szétesik színes cserépdarabkákra. Apád belekapott két markával szürke, gyérülő hajába, úgy kiáltott anyádra: és akkor mi van? Tudsz valami jobbat?

Ugye, semmire sem gondoltál abban a pillanatban, amikor vadul rohantál az állomásépület felé; elfuladva, nekivadulva, hatalmas ugrásokkal rohantál, már szürkült az ég alja, és percről percre világosodott, és az épület felől, egészen közélről, élesen, szívbe markolón fűtült a mozdony, benyúltál a zsebedbe, és a jegyet a kezeden tartva átrohantál a várótermen, felrántottad az ajtót, és kiugrottál a peronra, ennyi idő kellett, hogy a szürkület teljesen felváltsa a sötétséget, vízpára és fűstszag csapott az arcodba, s az egyre jobban mozgásba lendülő vonat messziről, az épületsor végéről himbálta feléd tiltakozó vörös lámpáját.

Pedig mindent pontosan kiszámítottál, nem? Kettőtől ittatok a vendéglőben Pistával és azzal a rohadttal, szőke nőjével, akit olyan jó lenne megfektetni, ha Pista passzolná, éjfélkor félrehívott Gyula, amikor vizelni mentél, mondd, öregem, mondta, mikor adod meg a két szürkét, holnap, nyugtattad, éppen csak leutazol a nagyanyádhoz és felvasalod, mert apád, amióta megbuktál, megvonta a zsebpénzedet, aztán elváltatok, s te leballagtál az állomásra, útközben kétszer is elsétálva a kis ve-

gyesáros bódé előtt, ahol színes levelezőlapoktól hajlakkig mindent meg lehetett kapni, üres volt az utca és sötét, a váróteremben áporodott a levegő és meleg, az emberek fáradtan egymásnak dőlve szunyókáltak a műanyaggal bevont székeken, bőröndjeiket és hátizsákjaikat a lábuk közé fogva, ismerted ezt az éjszakai várakozást, mert mindig ezzel a vonattal utaztál nagyanyádhoz, ha baj volt az iskolában, vagy ha pénzre volt szükséged, a kasszásnő álmosan megszámlolta az aprópénzt, és kinyújtotta a jegyet, egy darabig tébláboltál a kinyújtott lábak és a csomagok között, aztán kiléptél az éjszakába, idegesen remegett a gyomrod, ahogy befordultál a sötét utcába és elsétáltál a fényesen kivilágított panellházacska előtt, mint aki csak úgy, céltalanul járkál, ugye, még akkor sem hitted, hogy megteszed. Mindent pontosan kiterveltél, hiszen itt jártál a tegnap is, a tegnapelőtt is, és ma délben füttyörészve és gondtalan arccal odarugdostad azt a lécdarabot, amelyiknek egy hajlott, rozsdás szög van a végén, egészen a bódé oldaláig gurítottad, ugye, játéknak tűnt akkor még ez az egész.

A meglökött vasutas nem esett el, csak nekitántorodott a falnak, pár hosszú pillanatig így maradt, mozdulatlanul, az arcára kirajzolódtak a meglepetés és a csodálkozás vonalai, miért futnak, és hova futnak állandóan ezek a bolond fiatalok, erre gondolt, miközben kinyúltál a levegőben és elkaptad a simára koptatott fogantyúkat, a lábaid támasz után kalimpáltak, és alattad kegyetlen, hangos csattogással forogtak a vonatkerekek a síneken, s ahogy felfelé pillantottál, a vagonajtón át, a bekormozódott üveg mögött mozgó, lüktető arcokat láttál, figyelő szempárokat és tátogó szájakat, és

ez a kép megszilárdult benned, pedig a lábaid két-ségbeesetten keresték a lépcsőket, önkényesen, külön életre kelve, lepillantottál, és elszédültél a szürke , zúzott kövek kavargó táncától.

De hát mennyi volt a te bűnöd, és mennyi a másé? Magas, vidám, erős ember volt az, aki egy nap ellátogatott hozzátok, délelőtt jött, amikor apád a gyárban volt, ahol dolgozott, csokoládét hozott neked, és nevetett, villogtatta ép, fehér fogait, aztán anyád beküldött a szobádba, és rád zárta az ajtót, négyéves voltál, és semmit sem értettél az egészből, csupán a történetet raktározta el magadban és a csokoládé ízét. Ugye, olyan édes, jó szagú, finom tapintású csokoládét azóta sem ettél, és azóta sem undorodsz annyira semmitől, mint a csokoládétól, amit szobádba vonulásod előtt ügyesen megköszöntél, ahogy tanítottak, s ha azt mondta volna anyád, csókolj kezet a bácsinak, ezt is megtetted volna, mert erre nevelt gyerekkorodban, hogy minden ajándékát így köszönd meg. Kattant mögötted a zár, s te boldogan majszoltad a csokoládét. Abban az időben kezdett el inni apád, és az elején állandóan veszekedtek anyáddal, csak később szűnt meg a kiabálás, amikor nemsokára elköltözött anyád. Nem tudod megérteni ezeket a problémákat, és egyáltalán képtelen vagy felfogni, hogy milyen szerepet juttattak neked, mit kerestél te a két szikrázóan egymásba maró fogaskerék között, sűrű köd lebegi körül ezeket az éveket.

Apádat, talán hogy családi fájdalmait enyhítsék, közvetlenül a válás után előléptették főmérnökké, minden idejét beleölte a munkába, hogy megtalálhassa a hiába remélt megnyugvást, már iskolába jártál, ritkán találkozotok, reggel, amikor felébredtél, már nem volt otthon, pénzt hagyott neked a kisasztalon, az elején kisebb, később egyre na-

gyobb összegeket, hogy gondoskodását bizonygassa, délután pedig te nem voltál otthon, amikor fáradtan hazaérkezett, esténként gyűlésbe ment, néha elutazott, észrevétlenül fordultatok el egymástól.

Még vadul kaparásztak a lábaid a lépcsők után, de nem találták meg, amikor a kezeid lassan csúszni kezdtek lefelé a fényesre koptatott fogantyúkon.

És akkor felsikoltott egy ember, egy másik, egy harmadik...

Az ablakban ijedt arcok mozogtak, egészen közel a te arcodhoz, a szél veszettül süvített a fülledben, valaki élesen felnevetett az egyik nyitott ablakú fülkében, ez a kegyetlen nevetés volt az utolsó emberi hang, amelyik eljutott hozzád, miközben a vonat egyre gyorsulva kifelé vágatott az állomásról.

Csupa remegés, csupa kapkodó lélegzetvétel, csupa idegesség, így fordultál be a sötét utcába, elsétáltál a fényesen kivilágított panellházikó előtt, meggyőződted róla, hogy rajtad kívül egyetlen ember sincs az utcában, sötétek az ablakok, és úgy érezted, rettenetes zajt csap könnyű kosárcipőd a macskaköveken, visszatértél, és felemelted azt a hosszú lécdarabot, amelyiknek kampós, rozsdás szög volt a végén, besurrantál a fényesen kivilágított bódé mögé, álltál néhány hosszú pillanatig, és hallgatóztál; szűk hely, alig egy méter a kerítés és a bódé fala között, a táskádat egy pillanatra sem engedted ki a kezedből, hogy az első gyanús zajra menekülhess, felágaskodtál, és beleakasztottad a kampós szeget az egyik villanyhuzalba, ugye, féltél ebben a pillanatban? Amikor nagyot rántottál a lécen, a villanydrót pengve le-

szakadt, kék szikrák hulltak a villanypóznáról, és egyszerre koromsötét lett a bódé körül, átdobtad a lécet a kerítésen, és kiléptél körülszimatolni: észrevette-e valaki a besötétedést, aztán visszabújtál, elővetted a táskából a harapófogót, és gyorsan lefeszítetted a lakatot. Úgy érezted, valaki figyel, ott áll, egészen közel hozzád, ugrásra készen: végre engedett a lakat, óvatosan leemelted a keresztpántot, és benyitottál, még langyos volt a levegő az üvegfalak között, és recsegett a padló a lépteid alatt, beleütköztél egy székbe, néhány pillanatig mozdulatlanra dermedtél, aztán valami furcsa jókedv és jóleső nyugalom tört rád, kinyitottad a táskádat, és mindenféle bizonytalan tartalmú dobozt tömtél bele, valahol hangos sistergéssel és csattogással, élesen füttyentgetve közeledett a város felé a vonat, összehúztad a táskádon a villámzárt, és kiléptél a bódéból, éppen akkor, amikor a sarkon zsebre tett kezeiddel és lomha lépésekkel befordult a rendőr, unatkozva és álmosan, kopogtak a csizmái a köveken, megijedtél, és rohanni kezdtél, az éles sípszó utánad robbant, de te nem álltál meg, hatalmas lépésekkel, rettenetes gyorsasággal végigvágattál a sötét utcán, befordultál a nagy térre, és a kivilágított állomásépület felé rohantál, elfulladva érkeztél a lengőajtókhoz éppen akkor, amikor a mozdony nagyot füttyentve megrántotta a szerelvényt...

Ütemesen dobolt a táskád a vagon falán, s valahonnan távolról, furcsán láttad, hogy szétnyílnak kifehéredett ujjaid, éppen akkor, amikor piszkosan és szürkén kivilágosodott az ég, a fényesre koptatott fogantyúk messze elúsztak tőled, és valahol felsikoltott egy ember, aztán egy másik, egy harmadik, a hatalmas, küllős, vastag kerekek

összevissza forogtak a szemed előtt, és a hatalmas, fekete tömeg mennydörögve elvonult feletted. Egyszerre rettenetes csend lett, semmit sem érezteél, csak a gomolygó, szürke felhőket láttad magasan feletted, és a szádban előmlött az émelyítő csokoládéíz.